

Programma 2022 – 2026

'Betrokken en Betrouber'

Snekers

DE FNP BRENGT DE GEMEENTE DICHTERBIJ DE MINSSEN

Deur

- Un gemeente dy't meedenkt met de minsen.
- Un gemeente dy't open en klantfryndelek werkt, dêr't gyn muren binne tussen de burger en de gemeente
- Un gmeente dêr;t politisy, bestuurders en amtenaren sich bij de minsen thús en op de werkvloer siën late.
- Un gemeente dêr't minder an systeemdenken deen wurdt, dy't organisasykracht leveren an de gemeenskap.
- Un gemeente dêr't idereen um/har thúsfoëlt, inklúsyf is, met rúme ferskeidenheid en un feilege omgeving dêr't un feilige omgeving dêr't iedereen syn/ har talenten folop inset.
- Un gemeente dêr't de inwoaners fertrouwen in hewwe.
- Un gemeente dêr't gyn armoëde is.

Inhoudsopgave

1. Manier fan leven	4
<i>Fluchtelingen en asylsoekers</i>	<i>4</i>
<i>Sòrch, gesondheid en welwezen</i>	<i>4</i>
<i>De Gemeenskap.....</i>	<i>5</i>
<i>Frije tyd en rekreasy</i>	<i>5</i>
<i>Onderwys en kynderopfang.....</i>	<i>5</i>
<i>Spearpunten manier fan leven</i>	<i>6</i>
2. Taal en Kultuur	7
<i>Taal.....</i>	<i>7</i>
<i>Kultuur</i>	<i>7</i>
<i>Spearpunten Taal en Kultuur</i>	<i>8</i>
3. Oans laanskap	9
<i>Laanbou.....</i>	<i>9</i>
<i>Natuur</i>	<i>9</i>
<i>Klimaatferandering.....</i>	<i>10</i>
<i>Duursaamheid</i>	<i>10</i>
<i>Infrastruktuer</i>	<i>10</i>
<i>Spearpunten Oans Laanskap</i>	<i>12</i>
4. Fòlkshúsfesting en Woaningbou.....	13
<i>Nieuwe bouplannen en woanings</i>	<i>14</i>
<i>Starters</i>	<i>14</i>
<i>Taak fan de gemeente.....</i>	<i>14</i>
<i>Huurwoanings</i>	<i>15</i>
<i>Súterege woanings en gebouwen.....</i>	<i>15</i>
<i>Rekreasywoanings.....</i>	<i>15</i>
<i>Spearpunten Fòlkshúsfesting en Woaningbou</i>	<i>15</i>

1. Manier fan leven

De minsleke maat fine wij belangryk. Idereen telt met en wij as Friezen doën saken op oans eigen manier. Frijheid speult dêr ok un rôl in.

Ut aard fan de mins en de skaal fan de gemeenskap drage un únike kwaliteit met har met, dêr mut gebrú� fan maakt wurde.

Wat op plaatslek nivo speult, mut dêr op maat oplost wurde.

Fluchtelingen en asylsoekers

De FNP fynt dat Súdwest-Fryslaan har gastfrij opstelle mut foar mins dy't op'e flucht binne deur oarlòch en geweld. En werk make mutte fan integrasy in oans taal, gewoantes en kultuur.

Gemeente-inset foar un sinfol leven fan fluchtelingen. Nyt allinech kursussen inburgering, mar ok begeleiding naar sinfol werk òf frijwilligerswerk.

Gaandewech krije wij skreeuwend ferlet fan faklui.

Sòrch, gesondheid en welwezen

De FNP fynt dat de sòrch dichtbij de mins en òrganiseart wurde mut. De sòrchfraach is leidend, nyt ut beskikbere geld.

Wij mutte kaansen soeke om foar oans inwoaners de sòrch op maat, betaalber en toeganklek te houwen.

Gyn nieuwe pilots mear in ut sosiaal domyn, mar fertrouwe op de mins dy't ut werk in de sòrch útfoere. De gebiedsteams mutte toeganklek weze deur dichtbij de mins te wezen en midden in de gemeenskap te staan. Befobbeld deur te werken út dòrphuzen.

Foar de meast kwetsbere groepen. Groanys siken en mins met un beperking mut der altyd un fangnet weze. Dêrfoar binne ut WMO-platfòrm, Kliënteraad WWB, Adfysraad Toegankelekheid SWF en de Ouderenbonden de ogen en oaren fan oans gemeenskap en geve adfys an de gemeente.

De Gemeenskap

Gemeenskaplike rúntes hewwe un groate sosiale ròl in ut leven fan minsken in de kernen en in de fersòrgingshúzen. Ut is belangryk dat in un kern, wyk òf sòrchinstelling un rúnte is dêr't inwoaners mekaar ontmoete kenne. Dy rúntes mutte breed insetten wurde. Dan an: sòrch, kultuur, ontmoetings, opfang en gaan su mar deur.

De FNP fynt dat dòrphúzen, wyksentrums en spòrtfoarsienings de plakken binne dêr't nije inisjativen ûntwikkele wurde. Dêrbij is un groate ròl wechleit foar de gemeente om midden in dy gemeenskap met te denken om de inwoaners ferder op wech te helpen.

Frije tyd en rekreasy

Bij ut ûntwikkele fan nije rekreasymogelikheden mut ok rekening houden wurde met ut ferlet fan oans eigen inwoaners. De FNP wil dat der metname insetten wurdt op kleinskalege, miljeufryndelege rekreasy en waterspòrt, dêr't nyt allinech de toerist, mar ok de eigen inwoaners gebrúk fan make kenne.

Onderwys en kynderopfang

Foar de FNP is ut fanselfsprekend dat kynderopfang dichtbij beskikber weze mut foar alle kyndes, in ut dòrp likegoed as in 'e stad. Alle kyndes mutte deselde kaansen hewwe. Nyt allinech integraal ûnderwys in de groate kernen, mar ok in de dòrpen.

Toekomstbestendege skoalgebouwen mutte wat de FNP angaat dan ok foldoën an de integrale kynderanpak, un goed en gesond binnenklimaat hewwe en kwa skaal passend bij de leeftyd en ut denken fan kyndes.

De Bibleteek is un belangrike skakel bij de ûntwikkelingskaansen fan minsken. Foar de FNP is nyt allinech un plak dêr't boeken leend wurde, mar dêrstou hulp krijst, minsken teugenkomst en dêr't leare kanst. As foarsiening ferdiënt ut un folwaardech plak in ut gemeentelek beleid.

Spearpunten manier fan leven

- Idereen het recht op goeie sòrch. Sòrchferleners binne profesjoneel en werke dichtbij
- De gemeente Súdwest-Fryslaan is gastfrij foar fluchtelingen
- De FNP is groats op alle aktive dòrphúzen, wykgebouwen en spòrtfoarsienings, se hewwe un groate sosiale ròl.
- Foar inwoaners en gasten fan Súdwest-Fryslaan is der un groate ferskeidenheid an kleinskalege rekreasy
- Ut onderwys is dichtbij en alle kyndes hewwe deselde kaansen
- De bibleteek het un breed aanbod fan boeken en édukasy foar jong en oud
- De FNP steunt ut projekt Waterstad Sneek om de stadsgrachten mear befaarber te maken, en ut bespreekber maken fan un autolúw sentrum. Hiermet ontstaan nieuwe mogelegheden foar bewoaner, ondernimmer en toerist.

FNP Súdwest-Fryslân | Betrokken en Betrouber

2. Taal en Kultuur

Frys, stadsfrys, Hylpers is oans siel en maakt wie't wij binne. Der is gyn dach sonder.

Taal

Met de wet 'Gebrúk Friese taal' is der gelykwaardchheid fan de Friese en Nederlaanse taal nyt foldoënde garandearde. De FNP fynt dat nou alle seilen bijset wurde mutte om dy gelykwaardchheid in'e praktyk te bringen.

De gemeente het wat ut Frys angaat un foarbeelfunksy. De gemeente mut dat siën late in syn kontakten met de burgers en bedriëven.

De FNP is dan ok foarstander fan un ondersteuningspunt foar ut Frys. Fanút su'n ondersteuningspunt mutte bedriëven en kulturele instellings steunt wurde om ut Frys as únyk aspekt un plak te geven in hun *marketing*.

De FNP siët graach dat de gemeente, mear as nou, ut Frys brúkt bij persberichten en andere útings. Sudat befobbeld de lokale media, su as de lokale omroep, stimuleard wurde en fasiliteard wurde mear Frys te brúken.

Kultuur

Kultuur en kultureel erfgoed hewwe un ferbinende werking op de gemeenskap en groate antrekkingskracht foar toerisme. Un breed aanbod en un goeie bereikberheid fan de kulturele foarsienings binne belangrike foarwaarden. Dêrom, un brúzende en levende kultuur op fytsoustaan.

De FNP fynt dat we anders naar kultuur siën mutte, kultuur is nyt allinech mar hobby, kultuur is mear. Kultuur is belangryk foar leefberheid. Ferenegings, museums, bibleteek en teater drage der an bij. Kultuur kan insetten wurde as sòrchintervênsy, kultuur het un preventive werking. Geld dat we infestearre in kultuur betaalt um wear teruch in de sòrch en ut welwezen.

De FNP wil opkomme foar ut beleid fan oans kultureel erfgoed en kulturele festiviteiten stimúleare. Oans karakteristike dòrpen en steden en laanskapleke

FNP Súdwest-Fryslân | Betrokken en Betrouber

monnemenen ferdiëne beskerming. In Súdwest-Fryslaan is un rúme ferskeidenheid an kleine kulturele instellings met koaren, kòrpsen, popgroepen, toaneelferenegings en beeldende kunsteners. De FNP wil har insette foar ut behoud derfan.

Spearpunten Taal en Kultuur

- De gemeente Súdwest-Fryslaan gaat ut goeie foarbeeld geven deur ut Frysk feul mear te brûken, suwel ekstern as intern.
- Ok ut stadsfrysk en de Hylper taal is puur kultuur.
- In Súdwest-Fryslaan tilt ut op fan de koaren, kòrpsen, múzykgroepen, daans, toneel en festiviteite. Dy bliëve wij altyd in steunen.

FNP Súdwest-Fryslân | Betrokken en Betrouber

3. Oans laanskap

Oans laanskap hewwe we lief en is su herkenber foar oans as Friezen. Dus sêge wij: gyn groatskalege projekten òf fergaande urbanisasy's. In oans laanskap komme feul útdagings foar de toekomst bijelkaar op ut gebied fan laanbou, natuur, klimaatferandering en duursemeheid.

Tegelyk is ut laanskap dat oans gemeente su antreklik maakt foar woanen, werken en rekreëren. Gyn groate ingrepen, mar der behoedsem met omgaan en met alle belangen rekening houwe, sudat wij oans laanskap toekomstbestendech make. En gyn gaswinning mear in oans gemeente!

Laanbou

Oans laanskap kan nyt los siën wurde fan de laanbou. Boeren mutte foldoënde rúmte krije om toekomstbestendech te boeren. Groanbonde laanbou en un natuurinklúsive manier binne dêrbij onmisber. De FNP fynt ut belangryk dat der ferantwoard omgaan wurdt met mins, beest en laan.

Su mutte wij ooch houwe foar natuurwaarden en bioferskeidenheid. Hieltid mear is ok de boer hem/har dêrfan bewust. Mar hij/sij kan dat nyt allinech. Oans gemeente mut boeren stimúleare om miljeufryndeleker te boeren en rúmte geve an streekprodukten.

Natuur

Un groëne leefomgeving is belangryk. Ut draagt bij an de welfaart in brede sin. De FNP wil dat kuier- en fytspade goëd onderhouden wurde en dat der foldoënde rúmte is op de paden, sudat der feilech gebrúk fan maakt wurdt.

De gemeente mut aktyf bijdrage an ut beter op elkaar anslúte late fan natuurgebieden. En ok erg behoedsem weze met ut toestaan fan (ferdere) ekonomise aktiviteiten dichtbij òf in natuurgebieden. Gyn driëvende sonnepanelen yn mearen òf poelen.

Oans laanskap mutte we nyt ferkwaansele deur groate rekreasyplassen toe te staan. Mar ooch houwe foar ut kleinskalege en deurgaam met plak te bieden an minsen met un kleinere beurs om te rekreëaren.

Klimaatferandering

Foar de FNP geldt dat de regenwaterbak en de regenton un sichtber en konkreet middel is om de gefolgen fan de klimaatferandering bij de inwoaners onder aandacht te brengen. Ok de hemelwateroufoer oukoppelle fan ut rioal en ut inrichten fan tideleke waterbergingen mut met spoed oppakt wurde.

In samenwerking met inwoaners mut de gemeente tòt groenplannen komme, dêr't waterberging in natte gebieden en reduksy fan warmtestress in warme tiden in metnommen wurdt.

Duursaamheid

Dòrpen en wiken mutte de rúmte krije om, met profesjonele hulp en finansjele steun, self plannen te maken om fan ut gas ou te kommen. De FNP fynt dat akwa-en geotermij dêrbij de foarkeur hewwe mutte. Om't se feul minder ingripe in oans laanskap. En dat sonnepanelen sufeul mooglek op dakken plaatst wurde in de beboude kom.

Energjykoöperasy's binne wat de FNP angaat belangryk bij ut fan onderop werken an de overgang fan fossile energjy naar duurseme energjy. Dêrbij mutte de gemeente en ut Ryk fasiliteare.

Infrastruktuur

De fyts ferdiënt un beter plak in ut ferkear. Ut mut de bêste opsy weze bij kòrte oustannen en foar ut lokale ferkear in'e gemeente. Dêrtoe mutte brede, feilege, flugge fytspaden naar de kernen met skoalen en andere belangrike foarsienings komme. De FNP wil dêrbij ok insette op 'auto lúwe' sentra in de groate kernen.

FNP Súdwest-Fryslân | Betrokken en Betrouber

De foarkeur fan de FNP gaat út naar sufeul mooglek frijlêgende fytspaden en feilege oversteekplakken bij skoalen. Ok het oans gemeente mear ferlet fan rekreative fytspaden en kuierpaden en mut der siën wurde naar mear oversetmooglekheden foar fytsers en kuierende minsens.

Ok ut openbaar ferfoer mut un belangrike rôl speule bij ut ferduursamen. De treinferbining Staveren-Liwwarden het nôch un soad nyt-brúkt petensjeel. De FNP fynt dat der stasjons toefoegd wurde mutte, su as bij Oudega en Skarnegoutum. Treinen faker ride late, ok in'e avendtiden deurride tòt Staveren en wear teruch

Spearpunten Oans Laanskap

- Wat de FNP angaat gaan de boeren ferantwoard om met oans laanskap, sòrge se foar gesond eten en binne hoeder fan de natuur.
- In oans open groën laanskap is plak foar fyt- kuier- en rúterpaden; mar nyt foar groatskalege ekonomise aktiviteiten
- Súdwest-Fryslaan stimuleart dichtbij hús laachdrempelege waterberging, su as de regenwaterton òf regenwaterbak.
- Om fan ut gas ou te kommen hewwe akwa- en geotermij de foarkeur. Enerzjykoöperasy's hewwe un belangrike rôl bij de enerzjy transisy.
- De fyts is ut bêste ferfoermiddel naar werk en onderwys, en sòrgt foar ontspanning in de frije tyd. Wij pleite foar mear fytspaden.
- Ut gemak fan openbaar ferfoer, trein en bus, mutte feul mear andacht krije.

4. Fòlkshúsfesting en Woaningbou

Bouwe naar aard, skaal en karakter met echte kaansen foar alle woanplakken. De gemeente mut in overlech met de inwoaners út de kernen de aktive skakel wurde naar de fraach fan woanings in Súdwest-Fryslaan en tegelyk boubedriëven benadere dy't dy woanings ontwikkele wille. De FNP is foarstander fan dat idereen woane kan dêr't hij òf sijs elf wil. Dêrbij wel foar ogen houwe dat de geosojale omstandechheden in de kommende desennia ferandere salle.

De gemeente mut self beter stuur krije over de woanrúmte foar oans inwoaners. Met de húsfestegingsferòrdening kan de gemeente der foar sòrge dat der maatwerk komt foar de toewizing fan huurwoanings. Sudat ok ut tweede woaningbesit en toeristys ferhuur in de kernen ontmoedegd wurdt deur foarwaarden en handhaving.

En deur ut krassen fan de ferhuurdersheffing mutte der strakkere prestasy-ouspraken met de woaningkòrperasy's maakt wurde.

Nieuwe bouplannen en woanings

De FNP is foar goeie woanings foar idereen, starters, jeugd, deurstromers, ouweren en mins en dy't sòrch noadech hewwe. Ut Ryk fynt dat wij langer op oansself woane mutte. Foar mins en dy't sòrch noadech hewwe, denke wij an spesjale woanfòrmen dêr't mins ferbliëve kanne. Se mut der ok rúmte komme foar spesjale woanings su as 'Kangoeroewoanings' en mear rúmte foar 'Tiny houses'.

Der mut bij nieuwbouplannen siën wurde naar inbreide en naar ut opfullen fan fakante kavels in dòrp en stad. Bij leechstaande bedriëfsgebouwen en leechstaande boerderijen mut siën wurde òf der woanings in maakt wurde kanne. Ok mut der mear rúmte komme foar driëvende woanings.

Starters

Ok inb Súdwest-Fryslaan mut der un Frys Startersmodel komme. Dêrmet maakt de gemeente ut starters makleker om in de eigen omgeving un woaning te kopen. In dit model pakt de gemeente aktyf har recht op en geeft sturing an de húsfestegingsopgave. Deur befobbeld dúdeleke prestasy-ouspraken te maken met woaningkoöperasy's.

Taak fan de gemeente

De gemeente mut in alle kernen. Groate en kleinere, nagaan wêr't ferlet is fan woanrúmte en inisjativen fan onderop steune. En dêrbij de kernen aktyf begeleide bij ut ontwikkelen fan dy bouplanne.

Projektontwikkelaars mutte intresseard wurde ok te bouwen in de kleinere kernen. De gemeente mut metdenke in ut mooglek maken, inplak fan daleks foarwaarden der an te koppelen.

De gemeente mut ut duurseme bouwen befòrdere, dat kan op ut gebied fan foarlichting en subsidy's en bij nieuwbouplannen su feul as mooglek kieze foar duurseme enerzjy.

Nyt sumar tweede woanings mear toestaan in de kernen, dêr mut un dúdelek beleid over komme en dêr mut op handhaafd wurde.

Huurwoanings

De FNP fynt dat der huurwoanings bliëve mutte foar alle inkomens, met betaalbere woanings foar de jeugd en levensbestedige woanings foar senioaren. Huurwoanings mutte ferdeeld wurde over de hele gemeente Súdwest-Fryslaan. Gyn huurwoanings mear oubleke òf ferkope, allinech as dêr un selde antal hierwoanings foar teruch komt.

Súterege woanings en gebouwen

Ferkrötting fan woanings en gebouwen salle leide tòt fersútering fan de omgeving en komt ut woanklimaat nyt te goede. De FNP fynt dat der deegleke beleid komme mut om ferkrötting te foarkommen in de kernen en ut bútengebied.

Rekreasywoanings

As FNP fine wij dat wij oans laanskap nyt ferkwaansele magge deur groate (útwreidings fan) rekreasyparken. Wij mutte ooch houwe foar ut kleinskelege en der mut plak bliëve foar minsen met un smalle beurs om te rekreëren in oans gemeente.

Spearpunten Fòlkshúsfesting en Woaningbou

- De FNP wil dat idereen woane kan dêr't hij òf sijs elf wil.
- De gemeente mut feul mear de rezjy pakke bij ut ferdelen fan huur- en koopwoanings
- De gemeente mut de profesjonele skakel weze tussen de fraach naar woanings en de partijen dy't dizze woanings ontwikkelde.
- Wij staan foar ontwikkelen fan moderne woanfòrmen su as Kleine Húzen en kangoeroewoanings
- Bestaande huurwoanings nyt earder slope òf ferkope dan der nieuwe foar in ut plak komme
- Elke mooglekheid angripe om de woaningkrapte an te pakken, su as: húsfestigingsferòrdening, opkoop beskerming, wet toeristise ferhuur woanúmte, selfbewoaning, feròrdening leechstaan en erfpacht

<https://sudwestfryslan.fnp.frl/>

@FnpSudwestFryslan

FNP Súdwest-Fryslân | Betrokken en Betrouber